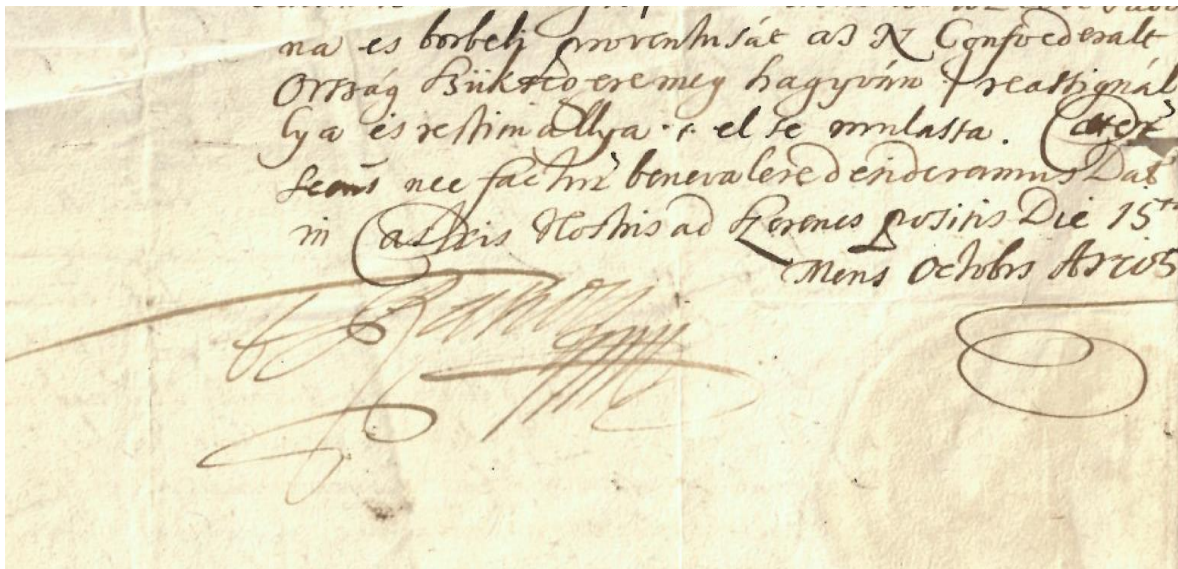

Sfragistické pamiatky – pečať Františka II. Rákocziho

V Štátnom archíve v Prešove je uložené veľké množstvo nielen písomných, ale aj sfragistických pamiatok. Sú to pečate, ktoré sú súčasťou dokumentov a ktoré im dávali právnu silu. Od roku 2019 prebieha v Štátnom archíve v Prešove digitalizácia pečatí a pečatidiel a ich evidovanie vo webovej aplikácii Evidencia pečatí a pečatidiel (v skratke EPaP). Je to jedna z foriem ochrany pečatí pred poškodením a zároveň bádatelia budú mať k nim uľahčený prístup prostredníctvom pripojenia sa cez internet. Aplikácia je umiestnená na webovej stránke Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, pod hlavičkou odboru archívov a registratúr na <http://ives.minv.sk/epap>.

Na ukážku sme vybrali dokument s podpisom a pečaťou Františka II. Rákocziho, pretože tohto roku (2021) uplynulo 310 rokov od skončenia posledného stavovského povstania – povstania Františka II. Rákocziho. Bol to veľký medzník v dejinách Slovenska. Podpísaním mieru v Sattmári (Rumunsko) 30. apríla 1711 si Habsburgovci uchovali dedičnosť uhorskej koruny, uhorská šľachta svoje výsady, najmä nezdaniteľnosť. Skončilo sa obdobie dlhotrvajúcich bojov na území Slovenska, hospodárstvo krajiny sa postupne začalo obnovovať a počet obyvateľstva sa zvyšoval.

František II. Rákoczi (*1676 – †1735), rodák z Borše v okrese Trebišov bol sedmohradským kniežaťom, dedičným županom Šarišskej stolice a vodcom posledného stavovského povstania. Vo fonde Rod Stárai (Sztáray) z Michaloviec sa zachoval jeho list datovaný na hrade Szerencs (Maďarsko) 15. októbra 1705, v ktorom píše Lukášovi Keresztesovi, inšpektorovi erárnych majetkov v Užskej stolici o majetkových záležitostiach rodín Eödöfy Nagy Mihály, Pongrácz Nagy Mihály a Gombos.

Obr. 1 – Podpis Františka II. Rákocziho na dokumente z roku 1705

Jeho pečať na poslednej strane dokumentu má okrúhly tvar, s priemerom 55 mm. Je pritlačená, s papierovou clonou. Pečatnou látkou je červený vosk. V pečatnom poli je kartuša s erbom. V delenom štíte, v hornom poli orol s rozťahnutými krídlami, v pravici so šablou, v dolnom poli z trojvršia vyrastá koleso. Za štítom je hermelínom podšitý plášť, splývajúci z kniežacej koruny. Kruhopic je pravotočivý, odstredivý, v dvoch riadkoch (1:00-11:00). Tvorí ho text: • FRANCISCVS DE RA[KOCZI] [...]LI • COMES DE RAKOS DVX [...]SIE • ET [...]XCVICSIZ • DOMINVS // PHR[...]JES • ET SAROS [...] • TOKAI REGE[...] [...]. Jazyk je latinský, písmo kapitála – majuskula. Vnútorňa a vonkajšia linka je tvorená girlandou.

Obr. 2 – pečať Františka II. Rákocziho na dokumente z roku 1705

autor: Mgr. Alena Mišíková, PhD.

Pramene: Štátny archív v Prešove, fond Rod Stárai (Sztáray) z Michaloviec, I. č. 162, No 2387.

Literatúra: Slovenský biografický slovník. V. zväzok. Martin : 1992, s. 28.